

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ
ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
Кафедра публічного управління та адміністрування

А В Т О Р Е Ф Е Р А Т

на тему:

**РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ В
УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ**

Виконала: студентка 7 курсу 739-з групи
напряму підготовки

07 Управління та адміністрування

Спеціальності

074 «Публічне управління та адміністрування»

Варварова-Мозолєвська Наталя Валеріївна

Керівник:

кандидат політичних наук, доцент

Бондар Ганна Леонідівна

Рецензент: кандидат педагогічних наук, доцент

Файчук Олена Леонідівна

м. Миколаїв – 2019 рік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Процес побудови суверенної, незалежної та демократичної, правової Української держави на сучасному етапі без створення цілісної системи надійного державного захисту прав і свобод громадян, загальногромадянських інтересів, попередження злочинів та правопорушень є неможливим. Як показує практика державного будівництва в Україні, для побудови правової держави і громадянського суспільства, формування реальної демократичної системи особливе місце має судова реформа.

Більш ніж два роки тому було розпочато реалізацію конституційної судової реформи. Протягом цих років у вищих судах введено адвокатську монополію, сформовано новий Верховний Суд, створено Вищу раду правосуддя та вже двічі створено Громадську раду доброчесності, прийнято закон про Конституційний Суд України та про Вищий Антикорупційний суд, розроблено нові процесуальні кодекси тощо. Незважаючи на те, що судова реформа все ще не завершилася, майже всі її новації викликають чимало запитань.

Світова спільнота визначила ряд основних принципів незалежної судової влади, зокрема, рівноправні для всіх трьох гілок влади повноваження, довічне призначення суддів на посади, заборона зниження їх заробітної плати, контроль за діяльністю суддів, пов'язаною з судочинством, тільки з боку суддів та інші. Цим забезпечуються автономність судової влади і її розумне дистанціювання від двох інших гілок влади. Більшість з цих принципів на сьогодні вже реалізовані, інші, проголошені і чекають закріплення в Конституції й законах України та залишаються поки що декларацією.

Формування ефективної судової системи в сучасній Україні має виключно важливе значення для забезпечення усіх основних напрямків державної діяльності. У цих процесах особливе значення займає створення

оптимальних правових та організаційно-управлінських засад судоустрою, що сьогодні переживає в Україні період становлення і розвитку в принципово нових політичних та економічних умовах.

Організаційна сторона судової реформи та вивчення судової системи в Україні представлена роботами таких науковців, як А. Сухарев, В. Заруба, Н. Хаманева, Н. Салищева. Дослідженню проблем здійснення судової реформи і необхідності реформування системи судоустрою України приділяють увагу вітчизняні науковці: О. Бандурка, О. Банчук, М. Іоффе, І. Коліушко, Р. Куйбіда, О. Михайленко, М. Оніщук, В. Шишкін, П. Шумський.

Мета роботи полягає в аналізі особливостей, інституційного, законодавчого та нормативно-правового забезпечення реформування судової системи України.

Для досягнення означеної мети було визначено наступні завдання:

- проаналізувати джерельну базу та визначити основні поняття і категорії дослідження;
- проаналізувати законодавчу та нормативно-правову базу дослідження;
- розкрити інституційне забезпечення судової реформи в Україні;
- проаналізувати сутність та особливості закордонного досвіду реалізації судових реформ та його значення для України;
- розкрити особливості, перспективи та проблеми реалізації судової реформи в Україні;
- розкрити особливості оптимізації загальних судів на прикладі Миколаївської області.

Об'єктом дослідження є судова система України.

Предметом дослідження є особливості, проблеми та перспективи реформування судової системи в Україні на сучасному етапі.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань, автором застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання. Під час дослідження було використано такі методи: метод узагальнення використано для дослідження процесу реформування судової системи

України в цілому. Метод порівняння – використано у роботі під час дослідження закордонного досвіду реалізації судової реформи. Системний метод використано при аналізі перспективи оптимізації реалізації судової реформи в Україні. Метод статистичного аналізу використовувався під час дослідження проблеми реалізації судової реформи в Україні.

Крім того, в даному дослідженні були застосовані загальнонаукові методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції.

Наукова новизна одержаних результатів обумовлена тим, що дане дослідження є спробою комплексного аналізу процесів судової реформи сьогодення її впровадження в Україні.

Практичне значення одержаних результатів. Положення і висновки роботи можуть бути використані для подальшого науково-теоретичного дослідження діяльності судів в Україні, а також у навчальному процесі з підготовки фахівців з державного управління.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження автор підготував та здав до друку наукову статтю, яка буде опублікована у фаховому виданні.

Структура роботи зумовлена її метою та завданнями і складається зі вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків, списку використаних джерел (70 найменувань), додатків. Повний обсяг роботи становить 110 сторінок, з яких 92 основного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі подано обґрунтування актуальності теми, сформульовано мету і основні завдання роботи, визначено об'єкт і предмет, методи дослідження, висвітлено наукову новизну і практичне значення цієї магістерської роботи. Наведено результати апробації основних положень та особистий внесок автора дослідження.

У першому розділі *«Теоретичні засади дослідження реформування судової системи України»* проаналізовано джерельну, законодавчу та нормативно-правову базу роботи та визначено основні поняття і категорії дослідження.

Підрозділ 1.1. Джерельна база та основні поняття і категорії дослідження. Проведено аналіз джерельної бази роботи. Вона представлена Конституцією України, законами України, нормативно-правовими актами, статтями та посібниками, а також відомостями, документами та електронними ресурсами, такими як офіційний сайт Верховного суду України, офіційний сайт Європейського Союзу. Конституція України визначає основні засади здійснення судочинства та як правовий акт найвищої юридичної сили, регулює основоположні ідеї діяльності судів, встановлюючи тим самим, конституційні приписи в сфері судової реформи. Ратифіковані Верховною Радою України міжнародно-правові акти, спрямовані на реалізацію європейських стандартів в Україні. Для опанування знаннями щодо механізмів побудови судової системи слід оперувати конкретними термінами і поняттями та розуміти їх зміст. До таких понять належать: суд; склад суду, судові інстанції; гілка судової системи; рівень (ланка) судової системи.

У підрозділі *1.2. «Законодавча та нормативно-правова база дослідження»* було здійснено аналіз законодавчих та нормативних актів, що регулюють реформування системи судової влади в державі. Визначено, що нормативно-правове забезпечення реалізації судової реформи має здійснюватися шляхом розроблення та прийняття в установленому порядку відповідних нормативно-правових актів. Основою проведення судової реформи є в першу чергу Закон України «Про судоустрій та статус суддів», який дає визначення основним термінам, що будуть застосовуватись у практиці діяльності судів; закріплює основні принципи і правила здійснення правосуддя, визначає коло суб'єктів судочинства, їх права та обов'язки; законодавчо закріплює статус учасників.

У другому розділі *«Інституційне забезпечення судової реформи»* розкрито особливості інституційного забезпечення судової реформи в Україні.

У підрозділі 2.1. *«Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів України»* визначено, що Вища рада правосуддя – новий конституційний орган суддівського врядування, покликаний забезпечити формування та діяльність добросовісного, високопрофесійного, незалежного суддівського корпусу, додержання закону та етики в діяльності суддів і прокурорів. Відповідно до прийнятих змін Вища рада правосуддя утворилася шляхом реорганізації Вищої ради юстиції та є ключовим органом, що узяв на себе відповідальність за якість судової влади. Вища кваліфікаційна комісія суддів України - це є державний орган суддівського врядування, який діє у системі правосуддя України на постійній основі. Порядок та проведення кваліфікаційного оцінювання (іспиту) суддів затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів (ВККС). Порядок роботи ВККС України визначається Законом.

У підрозділі 2.2. *«Місцеві, апеляційні суди та Верховний суд України»* визначено, що статтею 17 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» визначено, що систему судоустрою складають: місцеві суди; апеляційні суди; Верховний суд. Місцевими загальними судами є окружні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах). У судах загальної юрисдикції (загальних та спеціалізованих), що діють в Україні, судочинство здійснюється у декількох інстанціях, кожна з яких має свою особливість. Апеляційний суд - це суд, який розглядає апеляційні звернення на рішення судів першої інстанції, які ще не набрали законної сили, з вирішенням питання про законність і обґрунтованість оскаржуваних рішень. Метою звернення до апеляції є повторний розгляд справи у цілому або її частині. У системі судів загальної юрисдикції діють апеляційні суди як суди апеляційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських,

адміністративних справ, справ про адміністративні правопорушення. На базі Верховного Суду України створений новий Верховний Суд, що діє у складі Великої палати та 4-х касаційних судів, а саме: Касаційного адміністративного суду; Касаційного господарського суду; Касаційного кримінального суду; Касаційного цивільного суду. До складу Верховного Суду входять 200 суддів, 21 з яких працюють у Великій палаті. У Верховному Суді діє Пленум Верховного Суду для вирішення питань, визначених Конституцією України та Законом.

У підрозділі 2.3. *«Антикорупційний суд України»* встановлено, що Законом *«Про судоустрій і статус суддів»* передбачено створення у системі судоустрою 2-х вищих спеціалізованих судів: ВСПВ (Вищого суду з питань інтелектуальної власності) та ВАС (Вищого антикорупційного суду). 7 червня 2018 року Верховною Радою України був прийнятий Закон *«Про Вищий антикорупційний суд»*. Відповідно до даного закону ВАС є постійно діючим вищим спеціалізованим судом у системі судового устрою з місцезнаходженням у місті Києві. Завданням Вищого антикорупційного суду є здійснення правосуддя відповідно до визначених законом засад та процедур судочинства з метою захисту особи, суспільства та держави від корупційних і пов'язаних із ними злочинів та судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні.

У **третьому розділі** *«Сучасний стан та перспективи оптимізації реформування судової системи в Україні»* проаналізовано сутність та особливості закордонного досвіду реалізації судової реформи та його значення для України; розкрито особливості, перспективи та проблеми реалізації судової реформи в Україні та особливості оптимізації місцевих загальних судів на прикладі Миколаївської області.

У підрозділі 3.1. *«Закордонний досвід реалізації судової реформи та його значення для України»* розкрито особливості участі судів в процесі пошуку шляхів поліпшення якості їх роботи, їх провідна роль у створенні системи

показників оцінки, що є запорукою позитивних змін в системі судочинства. Доведено, що вмiле використання досвiду країн, якi вже пройшли шлях реформування системи судiв може мати позитивний вплив для досягнення позитивних результатiв в процесi реформування системи судоустрою України.

У пiдроздiлі 3.2. «Особливостi, перспективи та проблеми реалiзацiї судової реформи в Україні» визначено, що Конституцiйна судова реформа, схвалена парламентом 2 червня 2016 р., є другою системною конституцiйною реформою пiсля конституцiйної полiтичної реформи 2004 р. Встановлено, що основними завданнями судової реформи є становлення цiлiсної, незалежної, самостiйної судової системи, створення незалежного та справедливого суду, дяльнiсть якого вiдповiдатиме європейськiй системi цiнностей, забезпечуватиме високу якість правосуддя, ефективний розгляд усiх правових справ, що мають юридично важливи наслiдки. Доведено, що дяльнiсть таких судiв має бути спрямована на захист прав людини, гарантованих Конституцiєю та однiєю з цiлей судової реформи є вiдновлення довiри до судової влади. У цьому процесi важливою складовою є проведення оптимiзацiї судової системи.

У пiдроздiлі 3.3. «Оптимiзацiя мiсцевих загальних судiв на прикладi Миколаївської області» визначено, що окрiм лiквiдацiї вищих спецiалiзованих судiв, змiни мають торкнутися судiв першої iнстанцiї. Вiдповiдно, замість районних, мiжрайонних, мiських судiв створюються мiсцевi окружнi суди, що об'єднують пiд своєю юрисдикцiєю декiлька районiв з одним, центральним судом. Встановлено, що у Миколаївськiй облaстi згiдно з Указом Президента вiд 29.12.2017 року № 449/2017 має бути лiквiдовано 6 мiсцевих загальних судiв замість них утворено 2 окружнi суди: Перший окружний суд мiста Миколаєва та Другий окружний суд мiста Миколаєва. Також згiдно з Указом Президента вiд 29.12.2017 року № 451/2017 в Миколаївськiй облaстi реорганiзовано шляхом злиття 18 мiсцевих загальних судiв та створено на їх базi 6 окружних. Таким чином, в

місті Миколаєві та Миколаївській області має налічуватись 8 окружних судів та Миколаївський окружний господарський суд (Указ Президента № 453/2017 від 29.12.2017р.), Миколаївський окружний суд та Миколаївський Апеляційний суд, який пройшов процедуру ліквідації та утворення нового апеляційного суду в апеляційному окрузі (Указ Президента № 452/2017 від 29.12.2017 р.). Доведено, що головне завдання судової системи - надання якісних судових послуг (так судова влада надає послуги з судочинства). Поліпшення якості та ефективності здійснення судочинства є спільною метою і суддів і представників суміжних правничих професій та науковців. Судова влада є частиною державної влади, тому ефективність її діяльності та якість організації – невід’ємна складова якості та ефективності функціонування держави загалом.

ВИСНОВКИ

За глибиною завдань і функцій зміст судової влади становить досить широкий спектр питань організаційно-правового характеру, який включає в себе питання організації суддівського самоврядування, побудови судової системи, її функціонування та фінансування, взаємовідносин судів, органів судової влади з органами законодавчої та виконавчої влади, правил призначення суддів, їх кар'єри, поведінки, відповідальності за проступки, звільнення тощо. Усі ці питання однаково важливі, проте варто погодитися, що соціальний характер судової влади зумовлює особливу увагу до механізмів організації діяльності судів зі здійснення правосуддя, забезпечення його якості та ефективності. Отже, механізм реформування судової системи в Україні має позитивні перспективи.

1. Для досягнення поставленої мети автором було проаналізовано джерельну базу дослідження. До неї входять Конституція України, закони, нормативно-правові акти, монографії, наукові статті, наукові звіти, дані соціологічних досліджень. Проаналізовані офіційні заяви та виступи

представників судової гілки влади, розміщені на офіційних сайтах державних установ. Проаналізовані звіти державних установ щодо стану реалізації судової реформи в Україні та у Миколаївській області. В процесі написання роботи автором вивчено матеріали, документи про проведення процедур реорганізації та ліквідації місцевих загальних судів та апеляційних судів. Автор ознайомився з листуванням, іншими документами, такими як схеми, таблиці, презентаційні матеріали, аналітичні довідки Миколаївського апеляційного суду, місцевих судів Миколаївської області та ДСА України. До основних понять цієї роботи належать: склад суду, судові інституції, суд, гілка судової системи, ланка (рівень) судової системи, судді, закон.

2. Аналіз законодавчої та нормативно-правової бази дослідження довів, що джерельна база роботи представлена Конституцією України, законами України «Про судоустрій та статус суддів», «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про державну службу», «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду», «Про внесення змін до Конституції», «Про вищу раду правосуддя», «Про вищий антикорупційний суд» та інші Закони України. Також у роботі представлені нормативно-правові акти України, Укази Президента України «Про стратегію сталого розвитку «Україна-2020», «Про стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки», «Про ліквідацію та утворення місцевих загальних судів», «Про реорганізацію місцевих судів», «Про утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності». Використані документи та електронні ресурси, такі як офіційний сайт ВСУ, ВККС, ВРПУ, офіційний веб-портал Судова влада України та офіційний сайт Європейського Союзу. Також у роботі використані матеріали звітів міжнародних груп експертів.

3. При написанні роботи автор розкрив інституційне забезпечення судової реформи в Україні, дослідив функціонування інституцій судової влади України. Було вивчено структуру судової влади, проаналізовано основні вимоги та принципи діяльності органів судової влади, таких як:

Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів, місцеві суди, апеляційні суди. Встановлено, що Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом. Зібрано інформацію про початок роботи та проведення конкурсів до Вищого Антикорупційного суду та Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

4. Розкриття сутності та особливостей закордонного досвіду реалізації судової реформи показали, що участь судів в процесі пошуку шляхів поліпшення якості їх роботи, їх провідна роль у створенні системи показників оцінки є запорукою позитивних змін в системі судочинства. Проблематика судової та загальної люстрації в Україні часто порівнюється з країнами Центральної Європи та їх досвідом проведення люстрації початку 1990-х. Хоча ці порівняння можуть ввести в оману, тому що і мета, і методи люстраційної політики Центральної Європи були іншими. Люстраційна політика східних країн Європи була більше спрямована на виявлення правди, ніж на покарання окремих людей. Вони в першу чергу керувалися нормативними справами, вважаючи, що побудова режиму демократії, який твердо спирається на права участі та змагальності, неможлива без цілковитого викриття порушень прав громадян, скоєних представниками старого режиму. Мета викорінення корумпованої системи попереднього режиму, яка домінує в українському контексті, практично була відсутня під час обговорення люстрації в країнах Центральної Європи. У свою чергу європейська політика люстрації була спрямована на викриття секретних інформаторів поліції серед державних службовців і кандидатів на виборні посади. Проведення очищення судової влади не ставилося за мету. Якщо представники судової гілки влади і піддавалися впливу люстраційної політики, то лише внаслідок викриття широкої мережі інформаторів. Грузія, а також корумповані і конкурентні демократичні Балканські країни, є найкращим прикладом для порівняння. У Грузії і Сербії після падіння режимів Шеварднадзе і Мілошевича метою люстрації було повного

знищення представників системи попереднього режиму. В Грузії і Сербії судова влада цілеспрямовано і примусово стала об'єктом реформування. Таким чином, вмiле використання досвіду країн, які вже пройшли шлях реформування системи судоустрою може мати позитивний вплив для досягнення певних результатів в процесі реформування судової системи України.

5. В свою чергу, особливості та проблеми реалізації судової реформи в Україні полягають в тому, що дуже важливою зміною стало скасування недоторканності суддів. Тепер суддя може бути притягнутий до кримінальної відповідальності майже на загальних підставах. У той же час суддя не може бути притягнутий до відповідальності за винесене ним рішення, крім випадків вчинення злочину (підроблення, наприклад) або дисциплінарного проступку. На зміну Вищій раді юстиції приходить новий орган – Вища рада правосуддя (ВРП). Складатися ВРП буде з 21 члена. До нового складу контролюючої інстанції не ввійдуть Міністр юстиції і Генеральний прокурор України. Коло повноважень органу досить широкий. Так, за поданням ВРП Президент зможе призначати суддів на посаду. Самостійно ВРП зможе звільняти, відстороняти і здійснювати переведення суддів з посади на посаду, давати дозвіл на їх затримання і арешт, застосовувати заходи дисциплінарного впливу (останнє раніше відносилось до компетенції Вищої кваліфікаційної комісії суддів). Також ВРП отримала право призначати керівників Служби судової охорони і Державної судової адміністрації. Кінцевою датою повного і остаточного формування складу ВРП визначено 30 квітня 2019 року. Новацією у законодавства є і те, що за Президентом України як і раніше зберігається право призначати суддів, а звільнення їх з посади вже виходить за межі його компетенції. Проте повноваження глави держави було збільшено - тепер він відповідає за створення, реорганізацію та ліквідацію судів. Зміни торкнулися і роботи Конституційного Суду України. Тепер суддів цієї інстанції не має права звільняти ні ВРУ, ні Президент. Рішення про звільнення приймається двома третинами складу самого

Конституційного Суду. Також за Конституційним Судом України новим документом закріплено право визначати конституційність питань, які пропонуються для винесення на референдум за народною ініціативою (за поданням Президента або групи депутатів (не менше 45)). Абсолютно новий підхід застосовано і до архітектури судової системи. Повністю ліквідовано вищі спеціалізовані суди, на зміну їм прийде 2 нових - Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд. До складу ВСУ увійдуть 200 суддів, що в 2 рази менше, ніж було до цього в спеціалізованих судах та ВСУ разом узятих. Проведення конкурсу на заміщення посад у Верховному суді України розпочалося не пізніше 30 листопада 2016 року. До цього ж терміну судді нині скасованих вищих спеціалізованих судів подали декларації доброчесності судді, в апеляційних - до 30 грудня цього року і в місцевих - до 30 березня 2017 року.

Щодо термінів створення нових ланок системи є наступні новації. До 30 березня 2017 року було створено Верховний Суд України, до 30 вересня 2017 року - Вищий суд з питань інтелектуальної власності, до 30 червня 2019 року буде створено апеляційні суди в округах, тоді ж будуть оновлені і місцеві суди. Вищий антикорупційний суд України поки не має дати створення, але встановлено, що він повинен бути сформований не пізніше 12 місяців з дня набрання чинності законом про статус суддів цього спеціалізованого суду. Також вводиться автоматизована система формування і ведення суддівських досьє.

Новий закон передбачає введення інших не менш значимих нововведень, що стосуються здійснення правосуддя. Так, термін повноважень Генерального прокурора України продовжено. Тепер глава прокуратури призначається не на 5 років, а на 6. Проте, він втрачає право бути переобраним на посаду повторно. Іншими словами, у головного охоронця законності тепер буде всього один шанс «показати» себе. Не менш важливим пунктом закону вбачається і те, що відтепер прокуратура втрачає одну з першочергових своїх функцій - нагляд за дотриманням законності. За

структурою за великим рахунком залишається лише підтримання державного (публічного) обвинувачення і процесуальне керівництво в досудовому розслідуванні. Що ж стосується третьої сторони, завжди задіяної в системі правосуддя - захисту - то і тут не обійшлося без нюансів. З 1 січня 2020 року представляти інтереси громадян в суді зможуть тільки кваліфіковані (мають відповідне свідоцтво) адвокати. Прості юристи, помічники, родичі та інші вже не зможуть здійснювати захист у суді. Однак цей принцип буде впроваджуватися поступово. З 1 січня 2017 роки тільки адвокати або прокурори можуть представляти інтереси громадян у Верховному Суді України та касаційних судах, з 1 січня 2018 року - тільки адвокати представляють інтереси в апеляційних судах, з 1 січня 2019 року - тільки адвокати представляють інтереси в судах першої інстанції, а з 1 січня 2020 року - тільки адвокати мають право представляти органи державної влади та місцевого самоврядування в судах. Дослідження перспектив оптимізації реалізації судової реформи в Україні, дозволяє дійти висновку, що початок судової реформи багатообіцяючий. Однак робити висновки і будь-які прогнози ще зарано.

6. Однією з найважливіших особливостей судової реформи є оптимізації місцевих судів. Оптимізація, тобто укрупнення судів, потягне за собою значне перекроювання карти судів. Зміни торкнуться в першу чергу судів першої інстанції, а саме: замість районних, міжрайонних, міських судів будуть створені місцеві окружні суди, що об'єднають під своєю юрисдикцією декілька районів з одним, центральним судом. Миколаївська область також не залишилась осторонь. Відповідно до Указів Президента від 29 грудня 2017 року № 449/2017 та № 451/2017 в Миколаївській області 6 місцевих загальних судів було ліквідовано, а на їх базі створено 2 окружних суди та реорганізовано шляхом злиття 18 місцевих загальних судів і створено на їх базі 6 окружних. Таким чином, після завершення вищевказаних процедур в місті Миколаєві та Миколаївській області має налічуватись 8 окружних судів. Оптимізація в Миколаївській області зачепить інтереси простих громадян,

якім доведеться долати певні труднощі аби дістатися до окружного суду. Під труднощами мається на увазі транспортне сполучення та якість дорожнього покриття в області. В окружних судах має працювати Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система, але по області в селищах міського типу та маленьких населених пунктах відбуваються перебої в електропостачанні. Не всі громадяни, особливо люди похилого віку вміють користуватися інтернетом та електронною поштою. Оптимізація також потягне за собою скорочення посад. Якщо у випадку з суддями скорочуватимуть тільки вакантні посади, то з працівниками апаратів судів буде дещо інша ситуація. Адміністративні посади будуть скорочені в двічі. Крім того скорочення посад суддів призведе, що будуть скорочені також посади судових розпорядників, секретарів суду, помічників судді, секретарів судових засідань та ін. Ще досі немає типової структури майбутніх окружних судів та штатних розписів з затвердженою граничною чисельність суддів та працівників апаратів судів області. Крім того, важливим питанням залишається питання переведення працівників апаратів ліквідованих судів до новоутворених. Також слід вирішити деякі питання внутрішньої діяльності судів, які не пов'язані із безпосереднім здійсненням правосуддя. Це - передача з ліквідованих, реорганізованих судів матеріальних цінностей, архівних справ, документів з кадрових питань тощо до окружних судів. Дотримання розумних строків розгляду справ також перебуває під сумнівом. Адже при передачі не розглянутих справ з ліквідованих судів до новоутворених справи підлягатимуть новому авторозподілу. Зрештою, за своїми наслідками, оптимізація, на нашу думку, більш широка та важлива реформа, ніж утворення Верховного Суду. Адже вона проводиться на всій території України та стосується судів, які розглядають найбільшу кількість справ.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ

Бондар Г. Л., Варварова-Мозолевська Н. В. Реформування судової системи в Україні (2018-2019 рр.) / Г. Л. Бондар, Н. В. Варварова-Мозолевська // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління. - Т. 30 (69).- № 1. - 2019. (Прийнято науковою редакцією до друку, довідка).

АНОТАЦІЯ

Магістерська робота на тему «Реформування судової системи в Україні на сучасному етапі» має науково-дослідницький характер. Процес побудови незалежної, суверенної, демократичної, правової Української держави в сучасний період неможливий без створення цілісної системи надійного державного захисту прав і свобод громадян, попередження злочинів та правопорушень. Практика державного будівництва в Україні свідчить, що для побудови основ правової держави і громадянського суспільства, формування реальної демократичної системи особливу роль відіграє судова реформа. Проаналізовано джерельну базу, до якої входять Конституція України, закони, нормативно-правові акти, монографії, наукові статті, наукові звіти, дані соціологічних досліджень, офіційних заяв та виступів представників судової гілки влади, розміщених на офіційних сайтах державних установ. Визначено основні поняття і категорії дослідження: суд; склад суду, судові інстанції; гілка судової системи; рівень (ланка) судової системи, судді, закон. Проаналізовано законодавчу та нормативно-правову базу дослідження та звіти державних установ щодо стану реалізації судової реформи в Україні та у Миколаївській області. Розкрито інституційне забезпечення судової реформи в Україні. Інституціями судової реформи є такі органи судової влади як: Вища рада правосуддя, Вища кваліфікаційна комісія суддів, Верховний суд, Вищий Антикорупційний суд, Вищий суд з питань інтелектуальної власності, суди апеляційної інстанції та місцеві суди, а саме: **окружні адміністративні**, господарські та місцеві загальні - районні,

міські, міськрайонні суди. Проаналізовано сутність та особливості закордонного досвіду реалізації судової реформи та зроблені висновки щодо його значення для України. Розкрито особливості, перспективи та проблеми реалізації судової реформи в Україні. Розкрито особливості оптимізації місцевих загальних судів на прикладі Миколаївської області.

Ключові слова: суди, судова реформа, судова система, судоустрій, інституційне забезпечення судової реформи, оптимізація судів.

ANNOTATION

The process of building an independent, sovereign, democratic, legal Ukrainian state in the modern period is impossible without creating an integral system of reliable state protection of the rights and freedoms of citizens, common civil interests, prevention of crimes and offenses. The practice of state-building in Ukraine shows that judicial reform is playing a special role in building the foundations of a legal state and civil society and the formation of a real democratic system. In the introduction the relevance and level of theme development are substantiated; the purpose and main tasks, object, subject and methods of research are determined; the scientific novelty is describes; the practical value of the obtained results of master's work is established; one publication is indicated; the structure and scope of work are indicated. Analyzed sources of research, which include the Constitution of Ukraine, laws, regulations, monographs, scientific articles, scientific reports, data from sociological studies, official statements and speeches of representatives of the judicial branch of government, posted on official websites of public institutions. The basic concepts and categories of research are determined: court; composition of the court, the courts; branch of the judicial system level of the judicial system, judges, law. Analyzed the legislative and regulatory framework of the study and reports of state institutions on the state of implementation of judicial reform in Ukraine and in the Nikolaev region. The institutional support of judicial reform in Ukraine is disclosed. Institutes of judicial reform are such judicial bodies as: the High Council of Justice, the High

Qualification Commission of Judges, the Supreme Court, the High Anti-Corruption Court, the High Court on Intellectual Property, appeals courts and local courts, namely: circuit administrative, commercial and local common – raion, town, city-raion courts. The essence and features of foreign experience in the implementation of judicial reform are analyzed and conclusions are made about its importance for Ukraine. The features, prospects and problems of the implementation of judicial reform in Ukraine are disclosed. The features of optimization of local general courts are revealed on the example of the Nikolaev region.

Key-words: *courts, judicial reform, judicial system, judicature, institutional support of judicial reform, optimization of courts.*